

**Світлана Прищепя**

*доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту*

*Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

## **ПРОФЕСІЙНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ**

Професійна підготовка викладачів для вищої школи, здатних швидко й ефективно адаптуватися до мінливих умов соціуму, продуктивно працювати в інноваційних закладах вищої освіти, сьогодні стає запорукою якості вищої освіти, важливим чинником її розвитку і прогресу.

Формування толерантності особистості є стратегічним завданням вітчизняної системи освіти. Така значущість проблеми актуалізує необхідність уточнення сутності та структури цього феномену, умов виховання та шляхів упровадження в освітню практику.

У перекладі толерантність (від лат. *tolerantia*) означає терпіння [3, с. 1352].

Дослідник В. Глебкін, узагальнюючи історичний аспект становлення терміну «толерантність», здійснив його етимологічний аналіз у різних мовах світу. Науковець дійшов висновку, що в більшості культур світу це поняття трактується як здатність людини до терпимості. Зокрема, у французькій мові толерантність (*tolerance*) – це повага свободи іншого, його способу мислення, поведінки, політичних і релігійних поглядів; в англійській мові (*tolerance*) – стійкість, витривалість, а також терпимість і допустиме відхилення в межах норми; у китайській (*kuan rong*) – прояв великодушності; в мовах арабських країн (*tasamul*) – прощення, поблажливість, м'якість, співчуття, терпіння, прихильність до інших; у перській мові толерантність означає терпіння, витривалість, готовність до примирення [1].

Отже, на основі проведеного аналізу філософських, соціологічних психологічних трактувань та враховуючи неоднозначність поглядів на

феномен толерантності, ми дійшли висновку, що в особистому вимірі *толерантність* – здатність людини до діалогічної позитивної взаємодії з навколишнім світом та іншими людьми, що зумовлена особистісно-ціннісним ставленням до оточуючих – терпінням, витримкою, готовністю до розуміння і сприйняття їхньої відмінності та самобутності на засадах усвідомлення надійності власних позицій.

Тому, на думку А. Морозова [2, с. 112], сучасний викладач закладу вищої освіти в системі освіти має характеризуватися високим рівнем сформованості таких компонентів: професійна підготовка (практичний досвід; схильність до нововведень; прагнення до самовдосконалення; знання специфіки педагогічної діяльності); морально-етичні якості (чесність; сумлінність; готовність відстоювати свої переконання; безкорисливість; порядність; інтелігентність; людяність; доброта; надійність; скромність; принциповість); комунікативні якості (особиста привабливість; ввічливість; увага та повага до оточуючих; готовність допомогти; авторитет; тактовність; уміння бути гарним співрозмовником; товарицькість; досяжність для контактів; довіра оточуючим; чуйність); вольові якості (упевненість у собі; підприємливість; наполегливість; завзятість; ініціативність, витримка; схильність до ризику; уміння ставити досяжні цілі; цілеспрямованість; стриманість, урівноваженість, самостійність); організаційно-адміністративні якості (вимогливість до себе та інших; уміння правильно оцінити себе та тих, хто навчається; індивідуальний підхід до кожного; уміння приймати рішення; схвалення ініціативи тих, хто навчається; уміння координувати роботу аудиторії, широта інтересів та незалежність поглядів, готовність до контактів та вміння їх підтримувати; уміння емоційно приваблювати до себе людей, здатність зберігати емоційну стриманість під час спілкування; прагнення до пізнання себе та інших).

Зважаючи на це, ми припустили, що в ході навчання в магістратурі формування толерантності майбутніх викладачів відбуватиметься у такій логічній послідовності:

1) на лекційних заняттях студенти отримуватимуть нові для них відомості про толерантність як соціальний феномен, про генезу розвитку ідей толерантної педагогіки, про складові компоненти, особливості прояву толерантності та її значущість у професійній діяльності педагога;

2) під час семінарських занять і самостійної роботи у процесі впливу на свідомість і почуття магістрантами поглиблюватимуться здобуті знання з проблем толерантності та її педагогічної сутності, опрацьовуватимуться організаційно-методичні аспекти толерантної педагогічної взаємодії;

3) під час практичних занять майбутні викладачі вдосконалюватимуть практичні уміння й навички толерантної педагогічної взаємодії у процесі ігрової, тренінгової, проблемно-пошукової, самостійно-моделюючої діяльності.

Поряд з цим, наголосимо, що ефективність навчання у закладах вищої освіти є результатом інтеграції, по-перше, активності викладача вищу щодо створення умов для засвоєння студентами змісту освіти; по-друге, активності самих студентів, спрямованої на оволодіння фаховими знаннями, вміннями та навичками, особистісними та професійними якостями, бажанням їх реалізувати у педагогічній діяльності.

### **Список використаних джерел**

1. Глебкин В. На пути к толерантному сознанию пособие / отв. ред. А. Г. Асмолов. – М : Смысл, 2000. 255 с.
2. Морозов А. Креативная педагогика и психология : учеб. пособ. – М.: Академический проект, 2004. 560 с.
3. Толерантность: новейший энциклопедический словарь. – М.: Астрель, АСТ «Хранитель», 2004. 1424 с.